

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/135/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8313200465
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8313200465.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcu V. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom M. č. XXX, zastúpeného AK Krajňák & Partners, s.r.o., so sídlom Záhradnícka 25, Bratislava proti žalovaným 1/ Z. F., nar. XX.X.XXXX, bytom V., M. XX, zastúpeného JUDr. Jánom Vrbom, advokátom, so sídlom v Humennom, Nám. slobody 2, 2/ V. K., nar. X.X.XXXX, bytom V., X.. B. P zastúpeného Ing. Q. A., bytom W., č. XX, 3/ Allianz - Slovenskej poisťovni, a.s., Dostojevského rad 4, Bratislava, o zaplatenie nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, o odvolaní žalovaných v 2. a 3.rade proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 10.4.2014 č. k. 18C/13/2013-127 jednohlasne takto

r o z h o d o l :

Potvrdzuje rozsudok vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 3.rade.

Zrušuje rozsudok vo výroku o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 3.rade a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Mení rozsudok vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v 2.rade tak, že žalobu vo vzťahu medzi týmito účastníkmi zamietá.

Nepriznáva náhradu trov konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v 2.rade.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že žalovaní v 1. až 3.rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 15.000,- Eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaným tiež uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 4.114,11 Eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd prvého stupňa v dôvodoch rozsudku poukázal na to, že žalobca sa domáhal, aby žalovaným bola uložená povinnosť zaplatiť sumu 15.000,- Eur ako náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zásahu do jeho osobnostných práv z dôvodu, že žalovaný v 1.rade v miestnej časti M. v V. na štátnej ceste III. triedy viedol osobné motorové vozidlo zn. Škoda Octavia patriace žalovanému v 2.rade, pričom v dôsledku nedostatočného vedenia vozidla pri rýchlosti 85 km - 105 km/hod. vo svojom jazdnom pruhu narazil bez akejkoľvek reakcie a predchádzajúceho brzdenia do pravdepodobne kľaciaceho chodca M. Q. - brata žalobcu, ktorý bol pod vplyvom alkoholu a v dôsledku zranení, ktoré pri náraze utrpel, na mieste dopravnej nehody zomrel. Žalovaný v 1.rade svojim konaním spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona, následkom čoho bol právoplatným rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 1T/32/2011 uznaný za vinného. Vzhľadom na to, že žalovaný v 1.rade zapríčinil dopravnú nehodu, pri ktorej o život prišiel brat žalobcu M. Q., ako vodič motorového

vozidla nesie zodpovednosť za škodu v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaný v 2.rade v čase dopravnej nehody bol prevádzkovateľom motorového vozidla, ktorým bola žalovaným v 1.rade spôsobená dopravná nehoda, preto v súlade s § 427 ods. 2 OZ je daná jeho zodpovednosť. Pri skúmaní pasívnej legitímácie žalovaného v 3.rade vychádzal súd prvého stupňa zo skutočnosti, že pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore (do pozornosti rozsudok Súdneho dvora EÚ C-22/12 zo dňa 24.10.2013). Súdny dvor dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy priznať podľa vnútroštátneho práva. Z toho plynie, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách. Súd tak dospel k záveru, že námietka nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej v 3.rade je nedôvodná. Poukázal ďalej na ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a vyhodnotil, že žaloba žalobcu je opodstatnená. Napriek tomu, že nebohý brat žalobcu sa nachádzal na ceste v kľaciacej polohe v dôsledku požitia alkoholických nápojov je zrejmé, že žalovaný v 1.rade viedol motorové vozidlo spôsobom, že došlo k hrubému porušeniu pravidiel cestnej premávky s tým, že nehode by nezabránili aj vtedy, ak by neb. M. Q. alkoholické nápoje nepožil. Žalobcovi tak priznal žiadaný nárok aj s poukazom na ustanovia zákona č. 381/2001 § 4 a o trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote žalovaní v 2. a 3. rade. Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného v 2.rade uvádza, že súd prvého stupňa vo veci nedostatočne zistil skutkový stav a nebolo dostatočne preukázané, akým spôsobom došlo k zásahu do práv žalobcu na ochranu osobnosti, a to najmä ochrany súkromného a rodinného života. Podľa jemu dostupných informácií, súrodenci sa neznášali, dokonca žalobca nebohého vyhánal z domu, pretože často bol pod vplyvom alkoholu a správal sa nezodpovedne. Nestotožňuje sa s uplatnením nároku žalobcu voči nemu ako prevádzkovateľovi motorového vozidla. Má za to, že on ako prevádzkovateľ nezasiahol do práv žalobcu na ochranu osobnosti. Nemôže potom platiť, že by mu spôsobil vážnu citovú ujmu straty brata. Myslí si, že žiadna strata brata ho nezasiahla tak výrazne, ako to v konaní prezentuje. Vie o tom, že žalobca nadával bratovi vulgárne, neraz sa aj fyzicky napadli. Rozhodne o dobrých vzťahoch v tejto domácnosti nemožno hovoriť. Súd vo svojom rozsudku tvrdí, že nebohý chcel finančne pomôcť dcére žalobcu na nákup počítača a prispieť na získanie vodičského oprávnenia. Nie je to pravda, všetky zarobené financie nebohý míňal na alkohol. Nebohý brat a spôsob jeho života, ktorý viedol počas niekoľkých desiatok rokov bol predzvesťou tragédie, o ktorú sa sám postaral. Žalovaný v 2.rade tvrdí, že on sám neraz našiel nebohého v úbohom stave a pomohol dostať sa mu domov. Poukazuje ďalej na § 4 zákona č. 381/2001 Zb.. Má za to, že rozsah krytia poistného a uplatňovaného nároku žalobcu v tomto konaní je povinný plniť v celom rozsahu len žalovaný v 3.rade a nie on ako prevádzkovateľ motorového vozidla. Navrhol preto v zmysle týchto dôvodov podanému odvolaniu vyhovieť. Navrhol tak rozsudok voči jeho osobe zmeniť s tým, aby sa žaloba zamietla.

Žalovaný v 3.rade v podanom odvolaní navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobcu voči žalovanému v 3.rade bola zamietnutá. Zo závermi prvostupňového súdu nesúhlasí, tieto vo vzťahu k žalovanému v 3.rade nemajú oporu v platnej právnej úprave, vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia relevantných právnych predpisov. Má za to, že súd nesprávne rozhodol o nárokoch žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy proti žalovanému v 3.rade, nakoľko nesprávne posúdil rozsah poistného krytia poisťovateľa, ktorý je daný zákonom č. 381/2001 Zb. a rovnako nesprávne rozhodol o výške nároku nezohľadňujúc okolnosti, za ktorých došlo k vzniku dopravnej nehody. Žalovaný v 3.rade poukazuje na zákon č. 381/2001 Zb. § 4 ods. 1, 2. Predmetné povinné zmluvné poistenie kryje konkrétne nároky z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie však iné prípadné nároky. Zo žiadneho ustanovenia tohto právneho predpisu nevyplýva, že by rozsah poistného krytia zahŕňal aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a tento nárok sa v celom zákone ani nespomína. Preto žalovaný v 3.rade ako poisťovateľ nie je povinný z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla hradiť prípadný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nakoľko tento nárok nie je krytý predmetným povinným zmluvným poistením. Zdôrazňuje, že platná právna úprava rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti a s ním spojeným právom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a právom na náhradu škody v zmysle § 415 a nasl. Občianskeho zákonníka. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy a právo na náhradu škody sú odlišnými právnymi kategóriami, a to nielen ich charakterom a účelom, ale ja obsahovo aj pojmovo, rozdielna je ich podstata a účel, ktorému slúžia

a tiež ich gramatický význam a v neposlednom rade tomu nasvedčuje aj ich systematické zaradenie. Poukazuje na názor vyslovený Najvyšším súdom SR v uznesení sp. zn. 4Cdo 168/2009. Na uvedenom nič nemení ani rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci S. ca W. C 22/2012, z ktorého súd prvého stupňa nesprávne vyvodil záver o pasívnej legitímácii žalovaného v 3.rade. Poukazuje na to, že odpoveďou Súdneho dvora na prvú otázku bolo, že čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS, čl. 1 ods. 1, 2 Smernice Rady 84/5/EHS a čl. 1 prvý odsek Smernice Rady 90/232/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalovaný v 3.rade zdôrazňuje, že chráneným predmetom za poškodenie, ktorého má poisťovateľ plniť za poisteného poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život. Je tak jednoznačné, že vnútroštátna právna úprava, ktorá je pre súd pri rozhodovaní veci záväzná, jednoznačne a bez pochyb určuje, aké nároky sú z povinného zmluvného poistenia kryté (§ 4 citovaného zákona). Aj z výkladu tohto zákona ako celku je zrejmé, že nemajetková ujmy pozostalých nie je uvedeným poistením krytá z dôvodu, že vnútroštátne právo v rámci náhrady škody nepriznáva takýto nárok. Domnieva sa, že ani eurokonformným výkladom nemožno dospieť k záveru, že nemajetková ujmy v zmysle § 11 - 13 OZ je krytá zákonom o povinnom zmluvnom poistení, nakoľko zásada konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra legem, ktorý by v tomto prípade znamenal pripísanie náhrady škody poisťovateľovi v rozpore s tým, čo stanovuje vnútroštátna právna norma. Žalovaný v 3.rade ďalej zdôrazňuje, že v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv je podľa § 11 a nasl. OZ nositeľom hmotnoprávnej povinnosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil. Žalovaný v 3.rade je len účastníkom poisťného vzťahu z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom je nepochybné, že sama do osobnostných práv žalobcu nezasiahla, rovnako ani z toho dôvodu nie je daná pasívna legitímácia v tomto spore. Žalovaný v 3.rade napokon namieta výšku súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, má za to, že rozhodnutie je v tomto smere neprijateľné a nepreskúmateľné. Súd prvého stupňa nezodôvodnil a nepreukázal primeranosť výšky požadovanej náhrady. Poukazuje ďalej aj na to, že súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil okolnosti, za ktorých došlo k vzniku samotnej dopravnej nehody, a to zo strany nebohého brata žalobcu M. Q., ak výlučnú zodpovednosť za vznik dopravnej nehody prenáša na žalovaného v 1.rade. Aj zo znaleckého dokazovania vykonaného v trestnom konaní bolo preukázané, že nebohý sa v čase zrážky nachádzal v priestore vozovky v smere jazdy vozidla v jej pravej časti, bližšie k stredovej deliacej čiare, pravdepodobne na kolenách, a toto jeho správanie bolo v rozpore s pravidlami cestnej premávky, pričom viedlo k vytvoreniu prekážky pre vodiča vozidla. Navyše u nebohého bolo zistené 3,82 ‰ alkoholu v krvi. Je síce pravdou, že ani rýchlosť motorového vozidla žalovaného v 1.rade nebola v súlade s pravidlami o cestnej premávke, bola vyššia ako na danom úseku povolená, avšak táto skutočnosť by sama o sebe nevedla k vzniku nehody nebyť správania sa chodca na vozovke. Zo strany neb. M. Q. tak došlo k hrubému porušeniu pravidiel cestnej premávky stanovených zákonom č. 8/2009 Zb.. Sám nebohý sa tak významnou mierou pričínil svojim nezodpovedným správaním o vznik dopravnej nehody, keď sa nachádzal bližšie k stredovej deliacej čiare, neosvetlenej vozovky a navyše v takej polohe, ktorá bola voči pozadiu veľmi málo kontrastná a ťažko rozpoznateľná. Žalovaná v 3.rade namieta napokon aj nepreskúmateľnosť výroku rozsudku súdu prvého stupňa pokiaľ ide o priznané trovy konania.

K odvolaniam žalovaných v 2. a 3.rade sa vyjadril žalobca, ktorý navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Zdôrazňuje, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/12/2009. Zo záverov tohto rozhodnutia plynie, že s použitím eurokonformného výkladu pojmov náhrada škody, škoda na zdraví v ust. § 4 Zákona o povinnom zmluvnom poistení sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu - zadosťučinenie peňažnou formou podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Zdôrazňuje tiež, že podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorá fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. V posudzovanom prípade tento zásah predstavovaný smrťou jediného súrodenca žalobcu bol hlbokým a nereparovateľným. U žalobcu ako brata zosnulého došlo v dôsledku konania žalovaného v 1.rade k vzniku značnej ujmy - k deštrukcii interpersonálnych väzieb a ďalšieho rozvíjania vzťahov

so zosnulým bratom, k zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život. Uvedené je znásobené tým, že k usmrteniu žalobcovho brata došlo v blízkosti ich rodinnému domu, čo žalobcovi túto tragickú udalosť denno-denne pripomína. V súvislosti s odvolaním žalovaného v 2.rade žalobca zdôrazňuje, že tento počas konania nenavrhol vypočuť žiadneho svedka. Uvádza, že zosnulý brat alkoholické nápoje požíval striedmo a s mierou. Pokiaľ ide o to, že brat mal v čase dopravnej nehody v krvi 3,82 ‰ alkoholu poukazuje na to, že uvedenú skutočnosť súd pri rozhodovaní o priznaní nemajetkovej ujmy zohľadnil, keď uviedol, že zo strany žalovaného v 1.rade, ktorý viedol motorové vozidlo došlo k takému hrubému porušeniu pravidiel cestnej premávky, ktoré by tejto nehode nezabránili aj vtedy, ak by nebohý alkoholické nápoje nepožil. Priamym vinníkom dopravnej nehody bol žalovaný v 1.rade, čo plynie zo záverov znaleckého posudku Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru SR. Podľa posudku k zrážke nemuselo dôjsť v prípade, ak by vodič jazdil rýchlosťou do 50 km/hod., teda maximálnou dovolenou rýchlosťou v mieste zrážky a s rozsvietenými diaľkovými svetlami, ktoré z dôvodu nesúvisle osvetlenej vozovky pouličným osvetlením, použiť mohol.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 212 ods. 1 a 2 O.s.p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalovaného v 3.rade opodstatnené nie je a dôvodným je iba odvolanie žalovaného v 2.rade.

Podľa čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy SR, každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 - 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Zb., o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom v znení platnom k 24.9.2010, tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov.

Podľa § 2 písm. f/ citovaného zákona, na účely tohto zákona sa rozumie poisteným ten, na koho sa vzťahuje poistenie zodpovednosti.

Podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

V prejednávanej veci sa žalobca domáha priznania nemajetkovej ujmy vzniknutej neoprávneným zásahom do jeho súkromia tým, že jeho brat zomrel následkom dopravnej nehody, ktorú zavinil žalovaný v 1.rade. Žalovaný v 1.rade dňa 24.9.2010 o 21:00 hod. v miestnej časti M. v V., na štátnej ceste III. triedy, v smere na obec K., spôsobil dopravnú nehodu, keď viedol osobné motorové vozidlo zn. Škoda Octavia EČ ML-681AE, kde na priamom úseku cesty pri jej miernom stúpaní pred rodinným domom č. XXX nereagoval na prekážku nachádzajúcu sa na ceste v dôsledku nedostatočného sa venovania vedeniu vozidla a situácii v cestnej premávke, v rýchlosti v rozmedzí najmenej 85 - 105 km/hod., zrazil vo svojom jazdnom pruhu, bližšie k stredovej deliacej čiare, bez akejkoľvek reakcie a predchádzajúceho brzdenia tam nachádzajúceho sa chodca M. Q., brata žalobcu, pravdepodobne v kľáčiacej polohe, ktorý bol pod vplyvom alkoholu 3,82 ‰ v krv. Následkom úrazu došlo k rozsiahlym devastačným zraneniam tela chodca, ktorým na mieste podľahol. V súvislosti s týmto protiprávnym konaním bol žalovaný v 1.rade právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 6.4.2011 č. k. 1T/32/2011 - 197.

Úprava ochrany súkromia, vrátane rodinného súkromia vychádza zo zásady, že do súkromného života osoby sa nesmie neoprávnené zasahovať a nesmie sa jej súkromnému životu spôsobiť žiadna ujma. Funkciou práva na súkromie je totiž zabezpečiť pre fyzické osoby nerušenosť súkromnej sféry, v ktorej by mohli všestranne rozvíjať svoju osobnosť. Ústava Slovenskej republiky zároveň rodinný život priraduje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Ústava chráni aj súkromie fyzických osôb v ich rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne, či materiálne. Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života - do rodinného súkromia. V prípade, že i medziľudské väzby tvoriace základ a rámec súkromného života jednotlivcov dosahujú určitú intenzitu a vykazujú určité ďalšie charakteristiky, môže takouto deštrukciou vzťahov dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia, ako čiastkového práva na ochranu osobnosti za podmienky, že konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, je objektívne spôsobilé do práva na ochranu osobnosti zasiahnuť, ak existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom do osobnosti fyzických osôb objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby a vznikom tejto nemajetkovej ujmy. Treba tiež uviesť, že právnym prostriedkom ochrany proti takémuto zásahu je práve návrh, ktorým sa fyzická osoba domáha podľa ustanovení o ochrane osobnosti primeraného zadosťučinenia, ktoré môže mať aj podobu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka tak poskytujú právny základ nároku na náhradu imateriálnej ujmy spôsobenej jednotlivcom usmrtením ich blízkych osôb. V takomto prípade je daná aktívna legitímácia tomu subjektu, ktorému svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým, nakoľko právo na súkromie je jedným zo základných osobnostných práv fyzickej osoby tak, ako to má na mysli aj ust. § 11 Občianskeho zákonníka.

V súlade s uvedenými závermi postupoval aj prvostupňový súd, ktorý dôvodne priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu uplatňovanú za podmienok predpokladaných už spomínaným ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Bolo nepochybne zistené, že pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným v 1.rade zahynul brat žalobcu. Pôvodcom zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu bol nepochybne žalovaný v 1.rade ako vodič osobného motorového vozidla, spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej zrazil brata žalobcu M. Q. a za toto konanie bol aj právoplatne uznaný vinným v spomínanom trestnom konaní. Je tiež potrebné v tejto súvislosti zdôrazniť, že zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu je objektívnou zodpovednosťou za výsledok, a teda niet pochybností o opodstatnenosti pasívnej legitímácie žalovaného v 1.rade v tomto konaní.

K námietkam žalovaného v 3.rade poukazujúceho na nedostatok jeho pasívnej legitímácie v prebiehajúcom spore, odvolací súd predovšetkým zdôrazňuje a poukazuje na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ rozsudkom zo dňa 24.10.2013 vo veci C - 22/12 vo veci S./W., S.. Podľa záveru Súdneho dvora čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej Smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 a čl. 1 prvý odsek tretej Smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Je bez pochybností zrejmé, že cieľom spomínanej smernice je zabezpečiť, aby povinné poistenie vozidiel umožňovalo všetkým spolujazdcom, obetiam nehody spôsobenej vozidlom odškodnenie za ujmu, ktorú utrpeli. Vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú odškodnenie nehôd vyplývajúcich z prevádzky motorových vozidiel, nemôžu obrať uvedené ustanovenia o ich potrebný účinok (do pozornosti rozsudok Súdneho dvora C-537/03 body 27 a 28).

Vychádzajúc zo znenia § 4 ods. 1, 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Zb. v znení neskorších predpisov je zrejmé, že poistné krytie zahŕňa jednak škodu na zdraví a náklady pri usmrtení. Citovaný právny predpis výslovne nevylučuje náhradu nemajetkovej ujmy, keď v tejto súvislosti je potrebné vychádzať z extenzívneho výkladu pojmu škoda, ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj ujmu, keď pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma aj nemajetková, spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode.

Keďže pojem škoda uvedený v čl. 1 bod 2 prvej smernice nie je presnejšie vymedzený, nič nenaznačuje, že ak sa niektoré druhy škody, akou je nemajetková ujma majú nahradiť podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu, mali by sa vylúčiť z tohto pojmu (bod 58 rozsudku Súdneho dvora EÚ C-22/12). Keďže zodpovednosť poisteného, ktorá vyplýva z § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice (bod 57 rozsudku Súdneho dvora EÚ C-22/12).

Odvolací súd vo svetle rozsudku Súdneho dvora tak konštatuje, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obeť dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla. Účastníkom tohto poistného vzťahu je nepochybne žalovaný v 3.rade a z toho vyplýva dôvodnosť jeho pasívnej legitimácie v prebiehajúcom konaní. Treba zdôrazniť, že ujmné právo vzťahu ohľadne náhrady škody nereguluje. Harmonizácia sa týka až následného poistného krytia náhrady utrpenej nemajetkovej ujmy, ak ju vnútroštátne právo priznáva.

Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom v názore, že platná právna úprava obsahuje takúto náhradu vychádzajúc z extenzívneho výkladu pojmu škody, ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj ujmu na zdraví (§ 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Zb. v znení neskorších predpisov) s tým, že náhrada nemajetkovej ujmy sa priznáva aj podľa ustanovení o ochrane osobnosti upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Škodou (ujmou) sa podľa európskeho práva rozumie aj nemateriálna škoda. Dôležitý je eurokonformný výklad zákona, aby nebol popretý zmysel a účinok smernice o poistení. Iný výklad je podľa názoru odvolacieho súdu treba hodnotiť ako nadmerne formalistický, v dôsledku ktorého sa neprípustne zasahuje do systematiky inštitútu škody obsiahnutej v Občianskom zákonníku a v osobitných predpisoch.

Za stavu, že právo umožňuje žalobcovi požadovať náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia, právna úprava, ktorá by tomuto odporovala bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc Európskej únie a takáto právna úprava sa nesmie použiť.

Je ďalej potrebné zdôrazniť, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je súdom určovaná voľnou úvahou, vždy však s prihliadnutím na zákonné kritéria závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo. Určenie konkrétnej výšky náhrady potom musí zohľadňovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu a musí byť v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä s obsahom na jej intenzitu, rozsah a trvanie. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že skúmané zásahy vyvolávajú spravidla ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú.

Zmyslom a cieľom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je pokryť z poistenia náhradu ujmy v najširšom význame slova. Riziko vzniku škôd pri prevádzke dopravných prostriedkov je vysoké a nie je opodstatnené obmedzovať poistné plnenie a prenášať ho na osoby, ktoré práve za účelom nepredvídateľných situácií sú povinne zmluvne poistené, vrátane vodičov.

K odvolacím námietkam žalovaného v 3.rade je ďalej potrebné dodať, že smrť brata žalobcu bola nepochybne nečakaná, tragická, žalobcom nezavinená udalosť, ktorá do jeho života zasiahla a nenávratne pretrhla doterajšie väzby, čím žalobca stratil možnosť realizovať a ďalej rozvíjať svoj rodinný život vo vzťahu k nebohému bratovi. Žalobca v tejto súvislosti podrobne popísal charakter vzťahov existujúcich medzi ním a pozostalým bratom.

Je zrejmé, že zosnulý M. Q. bol jediným súrodencom a bratom žalobcu, s ktorým žalobca dlhodobo žil v spoločnej domácnosti. Túto spoločnú domácnosť tvorili manželka žalobcu, následne dve deti žalobcu, ako aj matka žalobcu a nebohého. Zosnulý nebol ženatý, nemal vlastné deti, tým že žili v jednej domácnosti, trávili spolu veľa času, keď nebohý sa venoval aj deťom žalobcu, ktorým venoval svoj voľný čas. Nebohý sa s bratom staral aj o rodičovský dom, ktorý svojpomocne opravili a udržiavali. Je zrejmé, že neb. M. Q. bol riadnym spôsobom zamestnaný, o čom svedčia predložené opisy mzdových listov nebohého za obdobie roka 2009 a 2010 od jeho zamestnávateľa, ktorým bola spoločnosť STROJLAB, s.r.o., so sídlom v V.. Vychádzajúc z opisu takto predložených mzdových listov je zrejmé, že jeho priemerný čistý mesačný príjem dosahoval sumu okolo 500,- Eur a nebohý sa taktiež podieľal aj na finančnom zabezpečení spoločnej domácnosti. Je potrebné pritom zdôrazniť, že tieto tvrdenia žalobcu v priebehu prvostupňového konania zo strany žalovaného v 1.rade a ani žalovaného v 3.rade relevantne spochybnené neboli, žalobca v tejto súvislosti navrhoval vypočítať viacerých svedkov, žalovaný v 1.rade navrhol vypočítať svedka J. F., avšak v ďalšom priebehu konania už menovaní účastníci na výsluchu navrhovaných svedkov netrvali (č. l. 117, 118 spisu).

Pokiaľ ide o správanie sa neb. M. Q. ako účastníka cestnej premávky v prednehodovom deji a v čase zrážky v súvislosti s miestom zrážky je potrebné zdôrazniť, že toto je zohľadnené vo výške žiadanej nemajetkovej ujmy, ktorá so zreteľom na všetky okolnosti prejednávanej veci rozhodne nie je neprimeraná. Nemožno v tejto súvislosti spochybníť, že nebohý sa v čase zrážky nachádzal na ceste v polohe viac pri strede vozovky zrejme v kľaciacjej polohe, bol pod vplyvom alkoholických nápojov, čím vytvoril prekážku vo vozovke a spolupôsobil pri vzniku kolíznej situácie. Nepochybné však je tiež to, že žalovaný v 1.rade ako vodič nereagoval na túto prekážku v dôsledku nedostatočného sa venovania vedeniu vozidla a situácii v cestnej premávke, pohyboval sa nepovolenou rýchlosťou (najmenej 85 - 105 km/hod.), čím zrazil nebohého vo svojom jazdnom pruhu bez akejkoľvek reakcie a predchádzajúceho brzdenia, keď podľa výsledkov znaleckého dokazovania realizovaného v trestnom konaní je zrejmé, že k zrážke nemuselo dôjsť, ak by vodič jazdil rýchlosťou do 50 km/hod. a s rozsvietenými diaľkovými svetlami, ktoré z dôvodu nesúvisle osvetlenej vozovky pouličným osvetlením použiť mohol. Podstatné v danej veci je teda to, že zavinením dopravnej nehody žalovaným v 1.rade zahynul blízky príbuzný žalobcu jeho jediný brat a ako už bolo vyššie spomínané, spolupôsobenie nebohého na vzniku kolíznej situácie je dostatočne zohľadnené v priznávanej nemajetkovej ujme, výška ktorej je opodstatnená a vzhľadom na uvedené zistenia aj primeraná.

Za tejto situácie odvolací súd rozsudok vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 3.rade potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p..

Pokiaľ ide o výrok o trovách konania vo vzťahu medzi uvádzanými účastníkmi je potrebné konštatovať, že z preskúmaného rozsudku nie je zrejmé, za ktoré konkrétne úkony právnej pomoci právneho zástupcu žalobcu bola priznávaná súdom prvého stupňa odmena a nie je tak možné posúdiť opodstatnenosť a aj výšku týchto trov v rozsahu ako ich prvostupňový súd priznal. Je potrebné prisvedčiť žalovanému v 3.rade, že v tejto časti je rozhodnutie súdu prvého stupňa nepreskúmateľné pre absenciu dostatočných dôvodov, čo predpokladá zrušenie rozsudku v tejto časti postupom podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a zrušenie veci podľa § 221 ods. 2 O.s.p..

V ďalšom konaní sa súd prvého stupňa dôsledne oboznámi s vyúčtovaním odmeny právneho zástupcu žalobcu za jednotlivo poskytnuté úkony právnej pomoci, ustáli a posúdi rozsah úkonov právnej pomoci, ktoré skutočne boli právnym zástupcom žalobcu v priebehu konania realizované a v závislosti od toho opätovne rozhodne o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 3.rade s tým, že rozhodnutie je potrebné primerane zdôvodniť spôsobom ako to predpokladá ust. § 157 ods. 2 O.s.p.. V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania vo vzťahu medzi uvádzanými účastníkmi (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Žalovaný v 2.rade v podanom odvolaní namieta nedostatok pasívnej legitímácie v prejednávanej veci a odvolací súd konštatuje, že táto odvolacia námietka je opodstatnená.

V súvislosti s osobou žalovaného v 2.rade je zrejmé, že tento je označený ako žalovaný účastník titulom tej skutočnosti, že v čase vzniku dopravnej nehody, pri ktorej zahynul brat žalobcu bol prevádzkovateľom osobného motorového vozidla, ktoré viedol žalovaný v 1.rade, prevádzkou ktorého bol spôsobený nehodový dej.

Ako bolo vyššie uvedené, vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého je na jednej strane právo domáhať sa ochrany podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a na druhej strane povinnosť znášať sankcie uložené súdom, je podmienený tým, že ide o zásah neoprávnený a tiež objektívne spôsobilý privodiť ujmu na osobnosti. Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právneho vzťahu nositeľom uvedeného oprávnenia (subjektom ochrany) je fyzická osoba, do osobnostných ktorej bolo zasiahnuté. Účastníkom, ktorý je nositeľom povinnosti je osoba, ktorá sa dopustila určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv (je pôvodcom, resp. subjektom zásahu).

Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je nielen zistenie, že žalobca je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako tiež zistenie, že žalovaný sa dopustil toho konania, ktoré žalobca v konaní skutkovo vymedzoval a považoval za zásah do jeho chránených osobnostných práv. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v tom-ktorom konaní vecne legitimovaný (do pozornosti rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/228/2012).

Ako bolo vyššie spomínané, zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu je objektívnou zodpovednosťou za výsledok. Je zrejmé, že v danom prípade žalovaný v 2.rade ako prevádzateľ motorového vozidla, ktorý ale nebol vodičom a nespôsobil vznik nehodového deja, priamo nezasiahol do osobnostnej sféry žalobcu. Nemožno vyvodiť zodpovednosť prevádzateľa motorového vozidla podľa § 13 Občianskeho zákonníka, príp. solidárnu zodpovednosť spolu s vodičom, keď analogické použitie ust. § 427 Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy z dôvodu, že subjektom zodpovedným za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby podľa § 13 Občianskeho zákonníka, môže byť výlučne len pôvodca zásahu, v tomto prípade vodič. Pokiaľ žalovaný v 2.rade ako prevádzateľ motorového vozidla v dobe spôsobenia zásahu sám vozidlo neriadil, nie je tiež zrejmé, žeby prípadná vada motorového vozidla spolupôsobila pri nehodovom deji, preto nemohol byť pôvodcom tohto zásahu. Z toho dôvodu prevádzateľ vozidla v danej veci nemôže byť pasívne legitimovaným subjektom a byť tak zodpovedným podľa § 13 OZ, a to ani solidárne s iným zodpovedným subjektom.

Odvolací súd preto rozsudok vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v 2.rade zmenil postupom podľa § 220 O.s.p. tak, že vo vzťahu medzi týmito účastníkmi žalobu ako neopodstatnenú pre absenciu pasívnej legitímácie zamietol.

O trovách celého konania medzi žalobcom a žalovaným v 2.rade bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalobca vzhľadom na výsledok konania vo vzťahu medzi týmito účastníkmi nemá právo na náhradu trov. Žalovaný si náhradu trov konania neuplatnil a z obsahu spisu nevyplýva, aby mu trovy konania vznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.